

МОЖЛИВІСТЬ СКОРОЧЕННЯ СОБІВАРТОСТІ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ

Розглядається можливість застосування методу функціонально-вартісного аналізу (ФВА) авіатранспортної продукції.

Транспорт - це особлива галузь матеріального виробництва. Ці особливості зв'язані з розходженнями в засобах виробництва, предметах праці, характері виробничого процесу, організації праці працівників і інші.

Приймаючи участь у всіх сферах суспільного виробництва, здійснюючи перевезення вантажів і людей, транспорт тим самим впливає на розвиток економіки країни.

Отже, скорочення витрат на перевезення є народногосподарським показником підвищення ефективності виробництва

Цивільна авіація є складовою частиною єдиної транспортної системи країни, але має ряд своїх специфічних особливостей і відмінностей. До них можна віднести:

- високу швидкість доставки пасажирів і вантажів;
- високу прохідність і меншу, чим на інших видах транспорту, залежність від фізико-географічних умов місцевості;
- можливість організації комбінованих перевезень з умовою забезпечення високого рівня комфорту для пасажирів і послуг для відправників вантажу;
- велику мобільність і гнучкість у застосуванні повітряного транспорту, його здатність здійснювати масові одноразові і спеціальні перевезення.

Однак повітряний транспорт має більш високу в порівнянні з іншими видами транспорту собівартість авіаперевезень, що іноді змушено обмежує сферу застосування повітряного транспорту.

За останні роки істотно змінилася структура прямих літньо-технічних витрат - авіаційні пально-мастильні матеріали (ПММ), амортизація і поточний ремонт авіаційної техніки. По собівартості перевезень витрати на авіаційні ПММ зменшилися за цей час, а витрати на поточний ремонт авіаційної техніки, амортизація авіаційної техніки збільшилися. Це говорить про збільшення частки витрат уречевленої праці, вкладеної в транспортні засоби (літаки і вертольоти), на частку яких приходить 60% усіх фондів, що говорить про більш високу вартість у порівнянні з іншими видами транспорту.

Великими потенційними можливостями в рішенні корінних задач підвищення якості і конкурентоздатності продукції, у тому числі і транспортної, на внутрішньому і зовнішньому ринках, різкого зниження витрат

розташовує функціонально-вартісний аналіз (ФВА).

Цей метод широко застосовується в ряді галузей промисловості при проектуванні і модернізації конструкцій виробів, удосконалюванні технології їхнього виробництва [4], стандартизації й уніфікації продукції, організації основного і допоміжного виробництва [2].

Зниження матеріалоємності і поліпшення якості авіатранспортної продукції вимагає системного комплексного підходу до аналізу, оцінці й оптимізації використання матеріальних ресурсів у цивільній авіації.

Діючим інструментом рішення проблеми виявлення цих резервів є функціонально-вартісний аналіз (ФВА), спрямований на оптимізацію співвідношення між якістю і витратами — мінімізацію витрат на одиницю корисного ефекту [1].

Ціль застосування ФВА — цілком виключити чи звести до мінімуму зайві витрати на авіатранспортну продукцію.

Застосування ФВА дозволить знизити собівартість авіатранспортної продукції за рахунок економії матеріальних і трудових витрат, більш ефективно використовувати основні фонди, поліпшити техніко-економічні показники їхньої виробничо-господарської діяльності.

В умовах переходу до ринку зростає роль ощадливого господарювання, дбайливого відношення до усіх видів наявних ресурсів.

І в цих умовах у повній мірі зможе проявитися висока ефективність ФВА - методу системного дослідження об'єкта.

ФВА ґрунтується на принципах системного і функціонального підходу, принципі відповідності ступеня значимості функцій витратам і рівню якості їхньої реалізації, народногосподарського підходу, принципі колективної творчості [3], [5].

Основні задачі функціонально-вартісного аналізу:

- зниження собівартості авіатранспортної продукції і підвищення її якості;
- ощадливе використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;
- поліпшення використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;
- скорочення і ліквідація шлюбу.

Ефективність цього методу пояснюється тим, що він дозволяє здійснити контроль за рівнем найбільшого числа елементів матеріальних витрат виробництва, розглядаючи будь-який процес - як складну систему, обумовлену поруч взаємозалежних внутрішніх і зовнішніх факторів.

Ефективність ФВА авіатранспортної продукції ґрунтується на тім, що цей нестандартний вид аналізу виявляє конкретний взаємозв'язок між споживчою вартістю авіатранспортної продукції і матеріальних витрат на її виробництво. Здійснюється аналіз витрат на основі споживчої вартості. Для чого споживча вартість авіатранспортної продукції представляється як сукупність споживчих

властивостей, тобто сукупність корисних властивостей, що роблять продукцію придатною для задоволення потреб людей.

Споживча вартість авіатранспортної продукції характеризує її суспільну корисність, представлена якісно різними умовами, при яких відбувається зміна місця розташування (переміщення) об'єкта перевезення:

- швидкість доставки;
- гарантія схоронності пасажирів і вантажів;
- гарантія доставки в термін;
- культурне обслуговування при переміщенні.

Оцінюючи ці умови, клієнт зіставляє всі плюси і мінуси варіантів перевезень і вибирає саму зручну для нього. Різний ступінь корисності різних варіантів авіатранспортних послуг означає їх різну споживчу вартість, представлену сукупністю споживчих властивостей.

Якісно споживча властивість характеризується за допомогою функції. Функція - це реалізована здатність виробу.

Кількісно споживча властивість визначається за допомогою параметрів функції (техніко-економічних і технічних показників).

Використовуючи системний підхід, фахівці ФВА розглядають споживчу вартість продукції як сукупність функцій. А усі витрати авіатранспортної продукції можуть бути розділені на "функціонально-необхідні витрати" і "функціонально-зайві".

У постійному порівнянні витрат на реалізацію функцій авіатранспортної продукції з її важливістю для споживача полягає вартісний підхід.

ФВА носить універсальний характер, тобто застосовується скрізь, де необхідно оптимізувати співвідношення між витратами і корисністю роботи.

ФВА авіатранспортної продукції спрямований на виявлення і пошук шляхів зниження витрат у

- конструкторських дослідженнях;
- інженерно-економічних дослідженнях;
- технологічних дослідженнях;
- організаційних дослідженнях.

Список літератури

1. Основы ФСА. Под ред. М.Г. Карпунина, Б.И. Майданчика. М., Энергия, 1980, 1983.
2. Практика проведения функционально-стоимостного анализа в электротехнической промышленности. Под ред. М.Г. Карпунина, 1987.
3. Справочник по функционально-стоимостному анализу. Под ред. М.Г. Карпунина, Б.И. Майданчика, 1988.
4. Е.И. Голибардов, А.В. Кудрявцев, М.И. Синенко. Техника ФСА. К., Техника, 1989.
5. С.Ф. Худасова, Т.О. Гаврилко. Функционально-вартісний аналіз. Конспект лекцій. К., видавництво НАУ, 2001.

